

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 26.11.1993, sp. zn. 3 Cao 257/93, ECLI:CZ:VSPH:1993:3.CAO.257.1993.1

Číslo: 6/1995

Právní věta: Předpokladem odškodnění v oblasti důchodového zabezpečení podle ustanovení § 25 odst. 1 a 7 zákona č. 119/1990 Sb. je to, že poškozený byl zcela nebo zčásti zproštěn obžaloby, nebo že byl odsuzující rozsudek zčásti zrušen. Míru účasti odsouzeného na rehabilitaci stanoví soud v trestním řízení soudním. Soudu, který přezkoumává rozhodnutí orgánu sociálního zabezpečení podle ustanovení § 244 a násl. o. s. ř. , nenáleží posouzení otázky stanovení přiměřeného trestu za trestný čin nepodléhající rehabilitaci podle zákona č. 119/1990 Sb., a to ani jako posouzení předběžné otázky.

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 26.11.1993

Spisová značka: 3 Cao 257/93

Číslo rozhodnutí: 6

Číslo sešitu: 1-2

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Pojištění důchodové, Rehabilitace, Sociální zabezpečení

Předpisy: 119/1990 Sb. § 25 odst. 1
§ 25 odst. 7 99/1963 Sb. § 244

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení z 9.7.1992 byla zamítnuta navrhovatelova žádost o úpravu důchodu podle zákona č. 119/1990 Sb. s odůvodněním, že není prokázáno, zda a jaká část trestu odnětí svobody byla vykonána neoprávněně.

Proti tomuto rozhodnutí podal navrhovatel opravný prostředek, v němž uváděl, že u Okresní prokuratury v N. urguje pokračování v trestním stíhání.

Krajský soud v Hradci Králové vyhověl opravnému prostředku navrhovatele, přezkoumávané rozhodnutí zrušil a věc vrátil České správě sociálního zabezpečení k dalšímu řízení. Soud přitom vycházel z výpovědi navrhovatele, slyšeného jako účastník řízení k důkazu, z vyjádření České správy sociálního zabezpečení a z listinných důkazů. Zjistil, že navrhovatel byl rozsudkem bývalého Lidového soudu v Novém Městě nad Metují ze 16. 5. 1958, sp. zn. T 49/58, odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání dvou a čtvrt roku a k vedlejším trestům, a to za trestný čin spekulace podle ustanovení § 134a odst. 1 trestního zákona z roku 1950 (ve znění novely z roku 1957), poškozování provozu podle ustanovení § 135 odst. 1 citovaného zákona, rozkrádání majetku podle ustanovení §

245 odst. 1 písm. c) citovaného zákona a podplácení podle ustanovení § 182 odst. 1, 2 téhož zákona. Rozsudkem bývalého Nejvyššího soudu z 19.8.1969, sp. zn. 5 Tz 65/69, byl na základě stížnosti pro porušení zákona zrušen uvedený rozsudek, a to v části týkající se trestných činů spekulace, poškozování provozu a rozkrádání majetku.

Výrok o vině trestným činem podplácení zůstal nedotčen a okresnímu prokurátoru v N. bylo přikázáno věc došetřit. Usnesením okresního prokurátora v N. z 3.12.1969, sp. zn. Pv 794/69, bylo pak trestní stíhání podle ustanovení § 172 odst. 1 písm. d) vzhledem k ustanovení § 11 odst. 1 písm. b) trestního řádu zastaveno. Usnesením okresního prokurátora v N. z 11.12.1991, sp. zn. Rp 408/91, bylo k žádosti navrhovatele rozhodnuto podle ustanovení § 33 odst. 1 zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, o pokračování v trestním stíhání pro trestný čin poškozování provozu podle ustanovení § 135 odst. 1 trestního zákona z roku 1950, neboť jde o trestný čin uvedený v ustanovení § 2 zákona č. 119/1990 Sb. a navrhovatel je osobou oprávněnou k podání návrhu podle ustanovení § 5 tohoto zákona. Posledně citovaným usnesením bylo současně rozhodnuto trestní stíhání pro tento trestný čin zastavit podle ustanovení § 172 odst. 1 písm. d) trestního řádu, neboť jde o trestný čin podléhající rehabilitaci a skutek tudíž není vzhledem k ustanovení § 2 zákona č. 119/1990 Sb. trestným činem. Současně bylo vysloveno, že zbývající trestné činy, pro něž byl navrhovatel odsouzen, nejsou trestnými činy, které jsou uvedeny v § 2 a § 4 zákona č. 119/1990 Sb., takže výroky o nich, učiněné Nejvyšším soudem a okresním prokurátorem v N., nejsou dotčeny. Usnesení nabylo právní moci dnem 17.12.1991. Soud prvního stupně na základě provedeného dokazování dospěl k závěru, že nárok navrhovatele je důvodný, a zavázal orgán sociálního zabezpečení k vydání nového rozhodnutí, v němž provede úpravu důchodu s ohledem na důkazy konstatované v přezkumném řízení, s tím, že navrhovatel neoprávněně vykonal trest odnětí svobody v trvání 24 měsíců.

V souladu s ustanovením § 25 odst. 7 zákona č. 119/1990 Sb. navrhovatel zvolil příplatek k důchodu. Svůj závěr dovodil soud prvního stupně z úvahy, že když se vzhledem ke shora uvedeným rozhodnutím již nelze domoci rozhodnutí o výměře trestu, je pro účely tohoto řízení nutno podle obdoby přípustné podle ustanovení § 9 odst. 1 trestního řádu vyřešit tuto otázku jako otázku předběžnou, tedy jak by byla vyřešena v trestním řízení, kdyby v něm mohlo být pokračováno. Soud prvního stupně v odůvodnění svého rozsudku k tomu uvedl, že navrhovatel byl za trestné činy podle ustanovení § 134a odst. 1, § 135 odst. 1, § 245 odst. 1 a § 182 odst. 1 trestního zákona z roku 1950 uložen úhrnný trest ve výměře dvou a čtvrt roku včetně dalších trestů vedlejších. Pro výměru platila trestní sazba 3 měsíce až 5 let odnětí svobody a trest byl vyměřen pod polovinu základní trestní sazby. Soud dovodil, že pro případ uložení samostatného trestu za trestný čin podplácení podle ustanovení § 182 odst. 1, 2 trestního zákona (sazba 3 měsíce až 3 roky) lze s ohledem na motiv spáchaného činu (získat řidičské oprávnění), zanedbatelnou hodnotu nabízeného úplatku (6 kg vepřového masa) a nezbytnost respektování zásady v pochybnostech ve prospěch obžalovaného dojít v souladu s ustanovením § 9 odst. 1 trestního řádu k závěru, že by navrhovatel měl být uložen trest odnětí svobody v trvání tří měsíců, bez uložení trestů vedlejších. Stanovení tohoto trestu, který jej měl při správném užití zákona postihnout, je pro výměru na dolní hranici trestní sazby spravedlivé a chování navrhovatele dostatečně postihující. Zbytek uloženého trestu odnětí svobody v délce 24 měsíců byl podle názoru soudu prvního stupně v případě navrhovatele vykonán neoprávněně. Soud dále uvedl, že je pravdou, že původní odsuzující rozsudek byl v mezidobí v řízení o stížnosti pro porušení zákona zrušen a nahrazen rozhodnutím novým. Protože toto nové rozhodnutí nahrazuje původní odsuzující rozsudek, je nutno je podle názoru soudu prvního stupně považovat při rozhodování podle ustanovení § 2 zákona č. 119/1990 Sb. rovněž za rozhodnutí odsuzující, třebaže by vzhledem k překvalifikaci a následné abolici mělo formu usnesení o zastavení trestního stíhání. V odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně navrhla Česká správa sociálního zabezpečení zrušení rozsudku a potvrzení přezkoumávaného rozhodnutí. V odvolání uváděla, že podle zákona č. 119/1990 Sb. určuje míru účasti na soudní rehabilitaci soud. Vytýkala soudu prvního stupně, že z důvodu nedobytnosti rozhodnutí o výměře trestu pro účely tohoto řízení podle obdoby přípustné podle

ustanovení § 9 odst. 1 trestního řádu řešit tuto otázku jako otázku předběžnou doslovně tak, jako by byla řešena v trestním řízení, kdyby v něm mohlo být pokračováno. Provedeným důkazním řízením dospěl soud k závěru, že navrhovateli měl být uložen trest odnětí svobody v trvání 3 měsíců, bez uložení trestů vedlejších, a zbytek uloženého trestu odnětí svobody v délce trvání 24 měsíců byl podle názoru soudu prvního stupně navrhovatelem vykonán neoprávněně.

Česká správa sociálního zabezpečení vytýkala soudu, že jakkoli by bylo logické důkazní řízení provedené v řízení o opravném prostředku, není na tomto soudu stanovit míru účasti na rehabilitaci podle zákona č. 119/1990 Sb., stejně tak, že by tento soud mohl případně stanovit trest přiměřený za trestné činy rehabilitaci nepodléhající.

Vrchní soud v Praze změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že se rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení z 9.7.1992 potvrzuje; účastníkům řízení nebyly přiznány náklady řízení před soudy obou stupňů k úhradě.

Z odůvodnění:

Navrhovatel se domáhal poskytnutí příplatku k důchodu podle ustanovení § 25 odst. 7 zákona č. 119/1990 Sb. z důvodu neoprávněného výkonu trestu odnětí svobody, uloženého rozsudkem bývalého Lidového soudu v Novém Městě nad Metují ze 16.5.1958, sp. zn. T 49/58. Podle ustanovení § 25 odst. 1 zákona č. 119/1990 Sb. se pro účely důchodového zabezpečení posuzuje doba vazby a výkonu trestu odnětí svobody poškozeného, který byl podle tohoto zákona zcela zproštěn obžaloby, jako doba pokračování v zaměstnání (pracovní činnosti), jež poškozený vykonával před vzetím do vazby (před nástupem trestu) podle předpisů o sociálním zabezpečení. Stejně se posuzuje část doby výkonu trestu, po kterou byl trest vykonán neoprávněně, jestliže se podle tohoto zákona zruší odsuzující rozsudek jen zčásti. Podle ustanovení § 25 odst. 7 citovaného zákona může poškozený, který ke dni účinnosti tohoto zákona je poživitelem důchodu, žádat, aby mu místo nároků, vyplývajících ze shora uvedeného ustanovení a rovněž z ustanovení § 25 odst. 2 až 6 citovaného zákona, byl poskytnut příplatek k důchodu.

Předpokladem odškodnění podle těchto ustanovení v oblasti důchodového zabezpečení je skutečnost, že poškozený byl zcela nebo zčásti zproštěn obžaloby podle ustanovení zákona č. 119/1990 Sb., nebo že odsuzující rozsudek byl podle tohoto zákona zrušen zčásti.

Podle ustanovení § 2 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb. učiní soud i bez návrhu rozhodnutí o tom, zda a do jaké míry je odsouzený účasten rehabilitace. Vztahuje-li se rehabilitace jen na některý z trestných činů uvedených v odstavci 1 tohoto ustanovení, za něž byl uložen úhrnný nebo souhrnný trest, stanoví soud podle vzájemného poměru závažnosti přiměřený trest za trestné činy rehabilitací nedotčené. Jinak trestní stíhání zastaví.

Míru účasti odsouzeného na rehabilitaci tedy stanoví soud ve zvláštním řízení. Rozhodnutí o této otázce, stejně jako o případném stanovení přiměřeného trestu za trestné činy nepodléhající rehabilitaci, však v žádném případě nepřísluší soudu, který ve správním soudnictví přezkoumává zákonnost rozhodnutí orgánů veřejné správy podle ustanovení § 244 a následujících o. s. ř., a tento soud není oprávněn řešit uvedenou otázku ani jako otázku předběžnou. Soud rozhodující ve správním soudnictví postupuje v řízení výlučně podle uvedených ustanovení občanského soudního řádu 2) a pro řešení otázek, které nejsou přímo upraveny v příslušné části tohoto zákona, se užije ustanovení první a třetí části občanského soudního řádu. Ve správním soudnictví tedy nemůže soud použít v řízení jiného zákona, tím méně trestního řádu (zákon č. 141/1961 Sb., jehož úplné znění se změnami a doplňky bylo vyhlášeno pod č. 69/1994 Sb.). Soud prvního stupně proto pochybil, jestliže vycházel z ustanovení § 9 odst. 1 trestního řádu, neboť samo toto ustanovení se týká pouze orgánů činných v trestním řízení a nelze je proto užít v občanském soudním řízení. Použití tohoto ustanovení

nepřipouští ani občanský soudní řád, ale ani trestní řád, který upravuje jen postup orgánů činných v trestním řízení (§ 1 odst. 1 trestního řádu). V občanském soudním řízení (tedy i ve správním soudnictví podle ustanovení § 246c o. s. ř.) je posuzování předběžných otázek upraveno ustanovením § 135 o. s. ř. Podle odstavce 1 tohoto ustanovení je soud vázán rozhodnutím příslušných orgánů o tom, že byl spáchán trestný čin, přešupek nebo jiný správní delikt, postižitelný podle zvláštních předpisů, a kdo jej spáchal. Jinak otázky, o nichž přísluší rozhodnout jinému orgánu, může soud posoudit sám. 3) Bylo-li však o takové otázce vydáno příslušným orgánem rozhodnutí, soud z něho vychází.

Podle názoru odvolacího soudu musí proto v projednávané věci soud v přezkumném řízení vycházet z pravomocného usnesení okresního prokurátora v N. z 11. 12. 1991, sp. zn. Rp 408/91, kterým bylo zastaveno trestní stíhání pro trestný čin poškozování provozu podle ustanovení § 135 odst. 1 trestního zákona z roku 1950, jako pro trestný čin uvedený v ustanovení § 2 odst. 1 písm. c) zákona č. 119/1990 Sb.

Česká správa sociálního zabezpečení tedy postupovala správně, jestliže zamítla žádost navrhovatele o úpravu důchodu podle zákona č. 119/1990 Sb., neboť nebyly splněny podmínky shora citovaného ustanovení § 25 odst. 1 tohoto zákona a ustanovení § 23 odst. 3 téhož zákona, neboť u navrhovatele nedošlo ke zproštění obžaloby a ani rozsudek vyhlášený v původním řízení nebyl zrušen nebo zčásti změněn podle oddílu druhého zákona č. 119/1990 Sb. Odvolacímu soudu proto nezbylo, než aby při nezměněném skutkovém základu změnil podle ustanovení § 220 odst. 1, § 250f, § 250l odst. 2 o. s. ř. napadený rozsudek soudu prvního stupně tak, že potvrdil přezkoumávané rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení podle ustanovení § 250q odst. 2 o. s. ř. Podle ustanovení § 224 odst. 2 o. s. ř. rozhodoval odvolací soud znovu i o nákladech řízení před soudem prvního stupně. Navrhovateli nebyla přiznána náhrada nákladů, neboť neměl v řízení úspěch, a odpůrce nemá na náhradu nákladů v řízení před soudem nárok ze zákona, což platí i o nákladech řízení odvolacího (§ 224 odst. 1, § 250k odst. 1, § 250l odst. 2 o. s. ř. a § 125 odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb.

1) Srov. nyní § 250l o. s. ř.

2) zákona č. 99/1963 Sb. (ve znění se změnami a doplňky vyhlášeném pod č. 240/1993 Sb.)

3) viz § 135 odst. 2 o. s. ř.